

KADERNOTA VERBONDEN PARTIJEN
Provincie Noord-Holland

November 2010

Inhoudsopgave Kadernota Verbonden Partijen

1	INLEIDING.....	2
1.1	DOELSTELLING	2
1.2	REGELGEVING.....	2
1.3	TOETSING.....	3
1.4	PROVINCIAAL TOEZICHT OP GEMEENTEN	3
1.5	LEESWIJZER	3
2	VISIE OP VERBONDEN PARTIJEN.....	4
3	SOORTEN VERBONDEN PARTIJEN.....	6
3.1	PUBLIEKRECHTELIJKE VERBONDEN PARTIJEN	6
3.2	PRIVAATRECHTELIJKE VERBONDEN PARTIJEN.....	6
4	KADERS VOOR DE VERBONDEN PARTIJEN	9
4.1	UITGANGSPUNTEN VOOR HET AANGAAN VAN VERBONDEN PARTIJEN ALS INSTRUMENT VOOR PROVINCIAAL BELEID	9
4.2	BORGING MAATSCHAPPELIJKE BELANGEN	12
4.3	AANSTURING	13
4.4	INFORMATIEVOORZIENING	13
5	ORGANISATORISCHE INBEDDING.....	15
5.1	VERANTWOORDELIJKHEDEN PROVINCIALE STATEN	15
5.2	VERANTWOORDELIJKHEDEN GEDEPUTEERDE STATEN	15
5.3	BETROKKEN DIRECTIES.....	17
5.4	DIVIDENDOPBRENGSTEN EN KOSTEN	17
6	BEGRIPPEN.....	18
BIJLAGEN		19
	DIVERSE TEKSTEN M.B.T. HET WETTELIJK KADER RONDONNOM VERBONDEN PARTIJEN	20
	ONTWIKKELINGEN M.B.T. DE KEUZE VOOR EEN VERBONDEN PARTIJ	23
	SOORTEN VERBONDEN PARTIJEN	25
	TOETSINGSKADERS	31
	PROVINCIALE DEELNEMINGEN/OVERIGE VERBONDEN PARTIJEN.....	35

1 Inleiding

1.1 Doelstelling

Deze Kadernota Verbonden Partijen (**Kadernota**) is het formele kader met algemene en specifieke uitgangspunten voor het inzetten van verbonden partijen als instrument voor de uitvoering van provinciaal beleid. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

De nota beschrijft het begrip verbonden partijen en het juridisch kader. Daarbij geeft de nota aan hoe het publiek belang wordt gewaarborgd, wordt de rolverdeling tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten geregeld en wordt vastgelegd hoe Provinciale Staten van informatie over verbonden partijen worden voorzien. De Kadernota heeft zowel betrekking op het aangaan van nieuwe samenwerkingsverbanden als op bestaande relaties met verbonden partijen.

In de bijlagen bij deze Kadernota zijn diverse operationele uitwerkingen opgenomen, waarnaar in de Kadernota wordt verwezen.

De nota geeft toetsingscriteria voor het aangaan van nieuwe deelnemingen. Bij het aangaan van een nieuwe deelneming zal een op de casus toegesneden afweging van belangen en risicobeoordeling dienen plaats te vinden.

1.2 Regelgeving

Op verbonden partijen zijn ondermeer de volgende wetten en regelingen van toepassing: de Provinciewet, het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR), de Wet Fido, het Gemeenschappelijk Minimum Beleidskader Toezicht (GMBT) en het Burgerlijk Wetboek, respectievelijk de Financiële Verordening Noord-Holland 2011 (zie bijlage 1, 'Diverse teksten m.b.t. het wettelijk kader rondom Verbonden Partijen').

In relatie tot het deelnemen in vennootschappen en het eventueel verstrekken van geldleningen aan verbonden partijen zijn de volgende bepalingen uit de Wet Fido (Wet Financiering decentrale overheden) van belang:

1. Openbare lichamen gaan leningen aan, zetten middelen uit of verlenen garanties uitsluitend ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak.
2. Openbare lichamen kunnen derivaten hanteren of, in afwijking van het eerste lid, middelen uitzetten anders dan ten behoeve van de publieke taak, indien deze uitzettingen of derivaten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico.

Op grond van de wet Fido is het niet toegestaan voor een provincie om slechts voor geldelijk gewin een deelneming aan te gaan.

Specifiek voor de interne bedrijfsvoering van een deelneming geldt dat zij wordt geborgd door good corporate governance vereisten en de rechtszekerheidsbeginselen van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. De bepalingen uit de Nederlandse corporate governance code ("**Code**")

(welke Code van toepassing is op beursgenoteerde vennootschappen met haar statutaire zetel in Nederland) worden, waar mogelijk, toegepast op de deelnemingen van de provincie Noord-Holland. De Code bevat zowel principes als concrete bepalingen die de bij een vennootschap betrokken personen (onder andere bestuurders en commissarissen) en partijen (onder andere institutionele beleggers) tegenover elkaar in acht zouden moeten nemen.

De desbetreffende vennootschap vermeldt elk jaar in haar jaarverslag op welke wijze zij de principes van de Code in het afgelopen boekjaar heeft toegepast.

De Code is in 2008 geactualiseerd door de Commissie Frijns. In juli 2009 is een nieuwe Monitoring Commissie Corporate Governance Code benoemd, welke tot taak heeft de actualiteit en de bruikbaarheid van de Code te bevorderen en de naleving ervan door beursgenoteerde vennootschappen te bevorderen.

1.3 Toetsing

In de provinciewet is opgenomen dat oprichting en deelneming in onder andere vennootschappen slechts is toegestaan indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang (art 158 lid 2 Provinciewet). Een provinciaal besluit tot het oprichten van of deelnemen in privaatrechtelijke rechtsvormen is, op grond van artikel 158 lid 3 Provinciewet, onderworpen aan goedkeuring van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

In bijlage 4 'Toetsingskaders' worden de toetsingscriteria van BZK uiteengezet

1.4 Provinciaal toezicht op gemeenten

In deze Kadernota wordt uitdrukkelijk niet ingegaan op het toezicht op gemeenten als bedoeld in artikel 160 lid 3 Gemeentewet, waarbij gemeentelijke besluiten tot deelneming worden getoetst door Gedeputeerde Staten.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staat de visie op verbonden partijen. Hoofdstuk 3 bespreekt de soorten verbonden partijen. De kaders voor deelname aan verbonden partijen en de toetsing van verbonden partijen wordt in hoofdstuk 4 besproken. Hoofdstuk 5 gaat dieper in op de organisatorische inbedding van de sturing van verbonden partijen, zowel politiek als ambtelijk. Tot slot worden de begrippen in hoofdstuk 6 verklaard.

2 Visie op verbonden partijen

a. Visie van provincie.

Verbonden partijen kunnen worden ingezet als instrument voor het behalen van provinciale doelstellingen als de voor- en nadelen van dit instrument gunstig uitvallen ten opzichte van de voor- en nadelen van andere uitvoeringsinstrumenten.

In het verleden gold dat voor nieuwe deelnames in een verbonden partij werd gekozen in de volgende twee situaties:

- Gedeputeerde Staten zijn van oordeel dat het publieke belang het best kan worden behartigd door een bestaande activiteit buiten de provinciale organisatie te plaatsen.
- Er is sprake van activiteiten die gezamenlijk met andere publieke en/of private partijen worden uitgevoerd ter behartiging van provinciale publieke belangen.

Naast de hierboven genoemde situaties kan voor nieuwe deelnames in een verbonden partij gelden dat hiervoor wordt gekozen bij nieuw te ontwikkelen activiteiten die het publieke belang behartigen.

Naast de specifieke beleidsdoelstellingen van verbonden partijen kunnen voor deelnemingen in bedrijven die een publieke taak vervullen o.a. als algemene kaders gelden: bescherming van consumentenbelangen, goed ondernemingsbestuur, goed werkgeverschap, solide financiële verhoudingen, een verantwoord beloningsbeleid, effectiviteit en een transparante bedrijfsvoering, diversiteit en duurzaamheid.

Deelname aan een verbonden partij is een instrument om een provinciaal doel te bereiken. In een duaal stelsel bepalen Provinciale Staten wat tot de publieke taak behoort en stellen de kaders voor deelname vast. Gedeputeerde Staten besluiten over de deelname en de aansturing van de verbonden partij. Kern van het beleid is dat deelname in een verbonden partij voortvloeit uit maatwerk om een Noord-Hollands publiek belang optimaal te behartigen, zodanig dat sprake is van een balans tussen de publieke en zakelijke belangen, waarbij een goede behartiging van de financiële belangen een essentiële voorwaarde is.

Bij het aangaan van een verbonden partij middels een deelneming zal goed nagedacht moeten worden voor welk percentage de Provincie Noord-Holland zal gaan deelnemen omdat bij een minderheidsbelang de Provincie Noord-Holland minder invloed heeft.

Zodra de deelneming een feit is heeft de Provincie Noord-Holland niet meer de volledige regie over de activiteit(en) waarvoor de deelneming is opgezet. Daarnaast zal de provincie (eventueel) rekening moeten houden met de belangen van andere aandeelhouders.

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of continuering van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie die deze Kadernota voorschrijft. Naast (her-)definiëring van het publieke belang zal voor elke verbonden partij, zowel bij het aangaan daarvan als bij de periodieke evaluatie, worden getoetst of wordt bijgedragen aan

realisatie van beleidsdoelstellingen. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief zal beoordeeld worden of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is.

b. Visie van de Rijksoverheid op deelnemingen.

Bij de Rijksoverheid is de afgelopen jaren een duidelijke accentverschuiving zichtbaar: van het afstoten van staatsdeelnemingen naar het actief beheren van staatsdeelnemingen, zoals weergegeven in de door de Minister van Financiën opgestelde 'Nota Deelnemingenbeleid Rijksoverheid' (**Nota**) van 2007.

Het vanaf 2007 door het Rijk gevoerde deelnemingenbeleid zoekt meer dan voorheen een evenwicht tussen de zakelijke aansturing als aandeelhouder en de behartiging van publieke belangen. Zie, voor een uitgebreider overzicht van de ontwikkelingen, bijlage 2 'Ontwikkelingen m.b.t. de keuze voor een verbonden partij'.

3 Soorten Verbonden Partijen

Verbonden partijen kennen verschillende juridische verschijningsvormen. Het belangrijkste onderscheid is dat tussen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke verbonden partijen. Bij publiekrechtelijke verbonden partijen gaat het met name om gemeenschappelijke regelingen en bij privaatrechtelijke verbonden partijen gaat het met name om vennootschappen en stichtingen.

Hierna volgt een korte beschrijving van de verschillende soorten verbonden partijen. Zie voor een uitgebreidere beschrijving bijlage 3 'Soorten verbonden partijen'.

Waar niet wordt voldaan aan zowel een bestuurlijk als een financieel belang kan niet worden gesproken van een verbonden partij.

3.1 Publiekrechtelijke verbonden partijen

Overheden en andere openbare lichamen kunnen met elkaar samenwerken in een *gemeenschappelijke regeling*, zoals bijvoorbeeld in de recreatieschappen gebeurt. De Wet Gemeenschappelijke Regelingen biedt het kader voor de verschillende samenwerkingsvormen die er zijn.

De vorm van een *bestuurscommissie* komt binnen de Provincie Noord-Holland niet voor. Binnen gemeentes wordt hier vaak gebruik van gemaakt voor het besturen van het openbaar onderwijs.

3.2 Privaatrechtelijke verbonden partijen

De *Stichting*, *vereniging*, *naamloze vennootschap (NV)* en *besloten vennootschap (BV)* zijn privaatrechtelijke rechtspersonen. Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek regelt het rechtspersonenrecht. Een rechtspersoon is zelfstandig drager van rechten en plichten en heeft een afgescheiden vermogen.

De *coöperatie* en de *onderlinge waarborgmaatschappij* zijn beide ook privaatrechtelijke rechtspersonen. Het belangrijkste verschil met een vereniging en stichting is dat winst mag worden uitgekeerd aan de leden.

Omdat deze vormen in de provincie (nog) niet voorkomen, wordt aan deze rechtsvormen geen aandacht besteed.

De *commanditaire vennootschap (CV)* is een bijzondere vennootschap, met beherende en commanditaire (stille) vennoten. De CV bezit geen rechtspersoonlijkheid. Commanditaire vennoten zijn kapitaalverschaffer en houden zich niet bezig met het beheer en de leiding van het bedrijf. Zij kunnen het ingebrachte kapitaal verliezen, maar zijn in tegenstelling tot beherende vennoten niet hoofdelijk aansprakelijk voor de verplichtingen van de CV. Voorwaarde is wel dat de commanditaire vennoot géén daden van beheer of beschikking

uitvoert, anders wordt de commanditaire vennoot naast de beherend vennoot, hoofdelijk aansprakelijk.

Soms wordt naast de CV ook een BV opgericht.

Bij de CV-constructie is de provincie (mede-) financier van de CV en wordt de provincie (mede-) aandeelhouder in de BV. De BV is dan de organisatie met een directie en ontplooit daadwerkelijk activiteiten.

De directie van de BV is vaak tevens de beherende vennoot in de CV. De provincie zal zich in haar sturing beperken tot de verstrekking van kapitaal (commanditaire vennoot) en sturing in de BV via het aandeelhouderschap, de vergadering van aandeelhouders etc.

De publieke belangen die de Provincie via de deelneming wil behartigen zullen dus nadrukkelijk in de statuten/aandeelhoudersovereenkomsten vastgelegd dienen te worden. De uitvoering is overgedragen aan de BV, de onderneming.

Er dient voor gewaakt te worden dat de provincie actief handelingen verricht die zijn voorbehouden aan de BV, de directie van de vennootschap. Voor de buitenwereld moet helder zijn dat de provincie niet de CV is. Doet de provincie dat niet dan bestaat het risico dat de Provincie aansprakelijk (ook financieel) kan worden gesteld voor handelingen van de BV. Het financiële risico is dan niet meer beperkt tot het kapitaal dat is ingebracht in de CV maar met het gehele vermogen.

De CV / BV constructie komt in de praktijk o.a. voor bij projecten waar private ontwikkelingsbedrijven participeren (projectontwikkelaars). Het voordeel van een VC/BV constructie is dat de CV fiscaal transparant is: de CV betaalt zelf geen vennootschapsbelasting, maar de achterliggende participanten betalen vennootschapsbelasting en hebben de mogelijkheid winsten / verliezen van de CV te compenseren met winsten/verliezen op andere projecten.

Andere rechtsvormen zoals een *vennootschap onder firma (VOF)* of een *maatschap* bezitten eveneens geen rechtspersoonlijkheid en worden vanwege hun specifieke kenmerken, resp. hoofdelijke aansprakelijkheid en het ontbreken van een afgescheiden vermogen, niet gebruikt in provinciale verbanden. Het onderscheid dat er nu is tussen een CV, een VOF en een maatschap komt te vervallen met het nieuwe personenvennootschapsrecht (het is nog niet bekend wanneer deze wetgeving in werking zal treden). Daarvoor in de plaats komen nieuwe vennootschapsvormen. Dit zijn de stille vennootschap (SV), de openbare vennootschap zonder rechtspersoonlijkheid (OV), de openbare vennootschap met rechtspersoonlijkheid (OVR), de open commanditaire vennootschap (OCV) en de commanditaire vennootschap met rechtspersoonlijkheid (CVR).

De SV valt te vergelijken met de huidige stille maatschap (de maatschap die niet onder een gemeenschappelijke naam naar buiten treedt) en is niet wezenlijk anders.

De OV is te vergelijken met de huidige VOF en CV. Daarnaast zal ook de openbare maatschap (de maatschap die wel onder een gemeenschappelijke naam naar buiten treedt) straks een OV zijn. Alle vennoten van een openbare vennootschap, zowel van de OV als van de OVR worden in de nieuwe regeling hoofdelijk aansprakelijk, behalve de commanditaire vennoot.

Een OVR kan in de nieuwe regeling zelf eigenaar worden van goederen en zelfstandig contracten afsluiten. Om rechtspersoonlijkheid te krijgen moet de vennootschapsakte in een

notariële akte worden opgenomen inclusief de goederen die tot de vennootschappelijke gemeenschap behoren.

De OCV is een openbare vennootschap die naast een of meer gewone vennoten een of meer commanditaire vennoten heeft.

Ook de commanditaire vennootschap kan onder dezelfde voorwaarden als de openbare vennootschap rechtspersoonlijkheid krijgen.

De fiscale transparantie van de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting blijft gehandhaafd in de nieuwe regeling. Het kiezen voor rechtspersoonlijkheid heeft hierop geen invloed.

4 Kaders voor de Verbonden Partijen

In dit hoofdstuk worden de beleidskaders met betrekking tot de verbonden partijen vastgelegd.

Verbonden partijen kunnen worden aangegaan als instrument voor het behalen van in het collegeprogramma of de programmabegroting opgenomen maatschappelijke doelstellingen. Verbonden partijen kunnen worden aangegaan op diverse beleidsterreinen.

Mogelijke voordelen van een verbonden partij zijn:

- efficiencyvoordelen en besparingen door schaalvergroting;
- risicospreiding doordat (financiële) risico's worden gedeeld met andere partijen;
- een kennisvoordeel doordat gebruik wordt gemaakt van kennis die de provincie niet in huis heeft, maar de verbonden partij (of een partner daarin) wel;
- bestuurlijke kracht- en effectiviteitversterking ten opzichte van de omgeving en andere partijen;
- het feit dat de provincie een katalysatorfunctie kan bewerkstelligen door samen met andere (semi-) publieke en private organisaties activiteiten op gang te brengen die anders moeilijk zouden ontstaan;
- de financiële betrokkenheid van de provincie in aandelenkapitaal (bij een deelneming) brengt van rechtswege met zich dat eventuele baten de provincie ten goede komen;

Mogelijke nadelen zijn dat:

- de provincie en de verbonden partij op afstand liggen. De informatievoorziening (over de doelstellingen) naar en de beïnvloedingsmogelijkheden van de provincie worden daardoor verzwakt;
- er bij een verbonden partij sprake kan zijn van meerdere partijen die ook andere doelstellingen kunnen nastreven dan het gemeenschappelijke belang;
- handelingen van een verbonden partij worden (in ieder geval publicitair) toegerekend aan de Provincie Noord-Holland.

Uit de voordracht moet een duidelijke afweging blijken van de voor- en nadelen van de keuze voor een verbonden partij ten opzichte van andere instrumenten. Het stroomschema is daarbij behulpzaam, zie 4.1.

4.1 Uitgangspunten voor het aangaan van verbonden partijen als instrument voor provinciaal beleid

1. Bij het aangaan van een samenwerkingsverband dient vooraf een beleidsmatige toets plaats te vinden.

- Is sprake van een provinciaal belang?;
- Is sprake van een gezonde financiële basis?;
- Zijn de doelstellingen realistisch en haalbaar?;
- Zijn de risico's aanvaardbaar? (financieel, aansprakelijkheid, imago, belangenverstrengeling, vertraging in uitvoering);

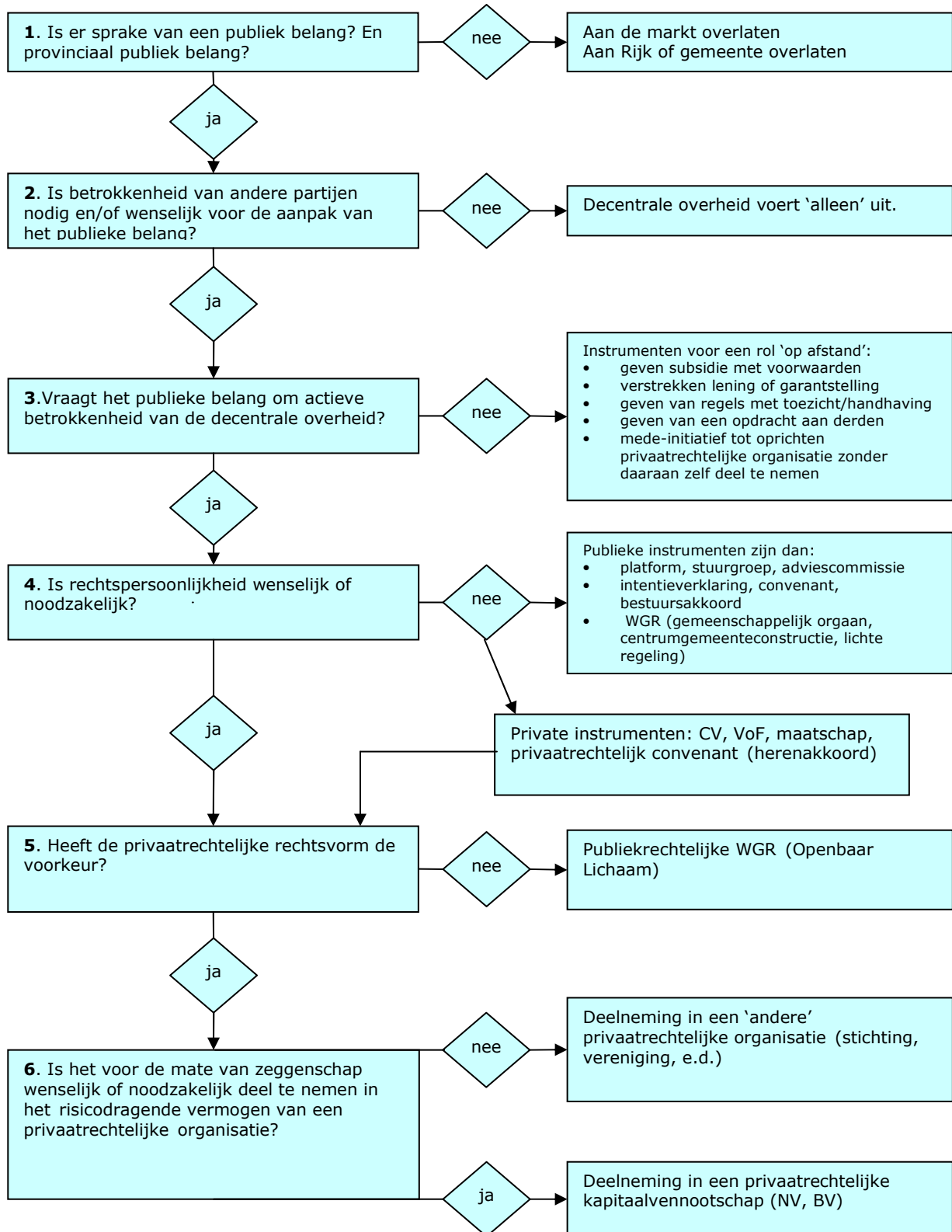
- Is er voldoende draagvlak bij alle betrokkenen in de verbonden partij?;
- Zijn er naast het gezamenlijk belang ook belangen van de betrokkenen die tegenstrijdig kunnen zijn met het gezamenlijk belang?
- Is het wenselijk voor een lange termijn een samenwerkingsverband aan te gaan?
- Voor welk percentage kan de provincie deelnemen en wat betekent dat voor besluitvorming in aandeelhoudersvergaderingen?

2. Bij het aangaan van een samenwerkingsverband met een verbonden partij of deelname in een privaatrechtelijke organisatie worden duidelijke afspraken vastgelegd over in elk geval:

- De juridische bevoegdheden van het bestuur van de verbonden partij en de beslissingen die dat bestuur voorlegt aan de provincie;
- De bijdrage aan het realiseren van beleidsdoelstellingen;
- De besluitvorming omtrent belangrijke investeringen;
- Afspraken omtrent de vermogensstructuur en het dividendbeleid;
- Afspraken omtrent het beloningsbeleid;
- De voorwaarden waaronder de provincie geld beschikbaar stelt;
- Hoe om te gaan met onvoorziene omstandigheden;
- De mogelijkheden en voorwaarden voor beëindiging van deelname door de provincie en de overige partijen.

2. Bij het aangaan c.q. behouden van een samenwerkingsverband is de instrumentkeuze van groot belang. Een stroomschema kan daarbij behulpzaam zijn (zie hierna), maar is niet leidend. Bedacht dient te worden dat een schematische weergave een vereenvoudigde weergave van de realiteit is waarbij nuances niet altijd zichtbaar kunnen worden gemaakt. Elke vraag die in het schema wordt doorlopen brengt eigen afwegingen met zich mee.

Stroomschema: wanneer kan een deelneming worden aangegaan of behouden?

4.2 Borging maatschappelijke belangen

Een verbonden partij is een instrument om maatschappelijke doelstellingen uit het collegeprogramma of de programmabegroting te behalen. Om die reden is de borging van maatschappelijke belangen essentieel. Om tot een goede borging te komen zal aan de volgende voorwaarden voldaan moeten worden:

1. De deelname in verbonden partijen wordt minimaal eenmaal per vier jaar geëvalueerd in een evaluatieronde;
2. De belangen van de provincie bij een deelneming worden primair via de aandeelhoudersrol behartigd (zie bijlage 3) (NB: bij een minderheidsbelang is de invloed van de provincie beperkter);
3. Met elke verbonden partij worden jaarlijks één of meerdere afstemmingsoverleggen gehouden tussen de vakgedeputeerde en bestuurders van de verbonden partij;
4. De provincie maakt via de statuten en het aandeelhouderschap met elke verbonden partij concrete afspraken over de provinciale doelen die zij moet bereiken. Het volgende is een minimale vereiste:
  - a. De prestaties (producten en diensten) die de verbonden partij aan de provincie moet leveren;
  - b. De kosten en opbrengsten voor de provincie, waaronder begrepen afspraken omtrent een zodanig niveau van dividenduitkering dat een normaal te achten rendement op het verstrekte vermogen wordt behaald, tenzij andere belangen zwaarder wegen;
  - c. De benoeming, waardering en beheersing van de financiële risico's.
5. De vierjaarlijkse evaluatie bestaat uit een beantwoording van de vraag:
Is deelname aan de verbonden partij een doelmatige en doeltreffende oplossing om de doelstelling te bereiken?"

Het is aan Gedeputeerde Staten om Provinciale Staten optimaal van informatie te voorzien waardoor een afweging kan worden gemaakt omtrent continueren van de deelneming in de verbonden partij.

Het is belangrijk dat een verbonden partij van te voren weet aan wat voor informatie-eisen zij moet voldoen, zodat juist, tijdig, volledig, betrouwbaar en over relevante zaken gerapporteerd kan worden. Indien niet aan de door de provincie geformuleerde informatiebehoefte kan worden voldaan, belemmert dit de toezichtrol van de provincie. Het wordt dan moeilijk de uitvoering van provinciale beleidsdoelstellingen te monitoren en op basis daarvan te besluiten tot eventuele beleidsbijstellingen. Afwijkingen op de regel dat de informatiebehoefte wordt vastgesteld en nagekomen dienen gemotiveerd te worden, zodat Provinciale Staten kunnen instemmen met de afwijking.

4.3 Aansturing

Verbonden partijen staan op afstand van de Provincie Noord-Holland. Goede informatievoorziening en effectieve beïnvloedingsmogelijkheden zijn daardoor minder vanzelfsprekend dan bij beleidsuitvoering in eigen beheer. Daarnaast kunnen verbonden partijen een eigen visie hebben op de wijze waarop zij hun doelstellingen realiseren. Een verbonden partij kan andere prioriteiten stellen dan de Provincie Noord-Holland wenst. Om de samenwerking tussen de Provincie Noord-Holland en de verbonden partij optimaal te laten verlopen en het beoogde beleidsresultaat te bereiken, is het dus van belang dat de sturing vanuit de Provincie Noord-Holland en de verantwoording door de verbonden partijen adequaat is ingericht.

Bij de aansturing van een verbonden partij is het van belang dat:

- afspraken worden vastgelegd (bijvoorbeeld in overeenkomsten, statuten of indien van toepassing in een gemeenschappelijke regeling);
- afspraken worden gemaakt over de frequentie en inhoud van de verantwoordingsinformatie;
- de provincie zich realiseert dat andere partijen die betrokken zijn bij de verbonden partij andere belangen kunnen hebben naast het gezamenlijk belang.

4.4 Informatievoorziening

Bij de start van een zittingsperiode van een college is het van belang om de stand van zaken rond de verbonden partijen in kaart te brengen. Het nieuwe bestuur moet immers op de hoogte zijn van alle aspecten die van toepassing zijn op de verbonden partijen en een keuze kunnen maken over het wel of niet doorzetten van de samenwerking, met in achtneming van de juridische mogelijkheden daartoe. Een evaluatie en eventuele herziening van de Kadernota is mede van belang omdat regelmatig wijzigingen in de externe wet- en regelgeving worden doorgevoerd.

De informatievoorziening zal aan de volgende voorwaarden moeten voldoen:

1. Gedeputeerde Staten leggen tenminste eenmaal in de vier jaar een kadernota ter vaststelling voor aan Provinciale Staten, waarin het voorgestelde beleid met betrekking tot verbonden partijen is opgenomen.
2. Provinciale Staten worden door Gedeputeerde Staten geïnformeerd over de ontwikkelingen bij de verbonden partijen door middel van de paragraaf verbonden partijen, onderdeel van de begroting en de jaarstukken.
3. Provinciale Staten geven bij de besluitvorming ex. art 158 Provinciewet aan op welke wijze zij geïnformeerd willen worden over de wijze waarop de verbonden partij het provinciale belang behartigt;
4. Deelnemingen worden, met uitzondering van het Nazorgfonds afvalstortplaatsen, tegen de verkrijgingsprijs op de balans gewaardeerd (voorschrift BBV);
5. Verbonden partijen worden vanuit bestuurlijk belang onderscheiden in de volgende categorieën:
  - Publiekrechtelijke verbonden partijen

- Privaatrechtelijke verbonden partijen
  - Overige (PPS-constructies)
6. Gedeputeerde Staten nemen in de programmabegroting een lijst op van verbonden partijen, zoals is verwoord in art. 67, BBV;
  7. Op de internetsite van de provincie wordt een actueel register van provinciale verbonden partijen bijgehouden;
  8. Risico's die van toepassing zijn op de verbonden partij worden door de verbonden partij zelf bewaakt en maken voor het deel waar de provincie aansprakelijk voor is, deel uit van de paragraaf weerstandsvermogen van de provincie in begroting en jaarstukken, onder het kopje 'verbonden partijen';
  9. De informatieverstrekking vanuit de verbonden partij vindt plaats door verzending in tweevoud van jaarstukken, begrotingen, notulen en overige relevante informatie naar de vakgedeputeerde en de gedeputeerde voor deelnemingen;
  10. Indien het publiekelijk rapporteren over ontwikkelingen van een verbonden partij de provincie of de verbonden partij kan schaden, dan worden Provinciale Staten hierover vertrouwelijk geïnformeerd door Gedeputeerde Staten.

Toelichting

De volgende informatie met betrekking tot verbonden partijen wordt opgenomen in de begroting en het jaarverslag:

- Een korte samenvatting van en een verwijzing naar de Kadernota;
- Een lijst van verbonden partijen;
- Van welke verbonden partij was over het afgelopen begrotingsjaar géén adequate (juiste, tijdige, volledige en betrouwbare) informatie beschikbaar;
- Welke actie gaat Gedeputeerde Staten ondernemen om tekortkomingen in de informatievoorziening op te heffen;
- Informatie over de taakuitvoering door de verbonden partij;
- Wat staat er komend jaar op de agenda voor verbonden partijen;
- Eventuele overige aandachtspunten waaronder veranderde regelgeving;
- Beslispunten en eventuele wijzigingsvoorstellen over de taakuitvoering door de verbonden partij.

Provinciale Staten bepalen of er in de rapportagerelatie sprake is van 'geen bericht, goed bericht', of dat de verbonden partij moet voldoen aan expliciete verslaglegging.

5 Organisatorische inbedding

5.1 Verantwoordelijkheden Provinciale Staten

Provinciale Staten bepalen wat de doelen en taken van de provincie zijn, wat er wel en niet tot het provinciaal publiek belang behoort, en of de activiteiten van de verbonden partij binnen de provinciale doelstellingen vallen. Provinciale Staten kunnen verder alleen weloverwogen wensen en bedenkingen over de verbintenis ter kennis brengen indien zij op de hoogte worden gesteld van de meerjarige kaders over doelstellingen, prestaties, kosten en beheersing van financiële risico's. Beëindiging van de relatie met een verbonden partij verdient in de voorbereidingsfase reeds de nodige aandacht. Ook de verkoop van (een gedeelte van) een aandelenpakket kan worden gezien als vermindering of beëindiging van de relatie. In de besluitvormingsprocedure hiertoe hoort een gedegen financieel advies en een uitgebreide motivatie waarom tot verkoop wordt overgegaan.

Aandeelhoudersbesluiten die grote gevolgen voor de verbonden partij hebben, kunnen ook gevolgen voor het bereiken van op provinciaal niveau vastgelegde publieke doelstellingen teweeg brengen. Zij dienen in dit geval te worden voorgelegd aan Provinciale Staten. Het kan hier gaan om bijvoorbeeld koerswijzigingen, structuurwijzigingen, aanzienlijke toename van risico's en veranderde wet- en regelgeving.

In de onderstaande opsomming worden de verantwoordelijkheden van Provinciale Staten vermeld:

1. Provinciale Staten bepalen wat de doelen en taken van de provincie zijn, wat wel en niet bij het provinciaal belang hoort en of de activiteiten van de verbonden partij binnen de provinciale doelstellingen passen.
2. Leden van Provinciale Staten treden niet op als vertegenwoordiger van de provincie in het bestuur van een verbonden partij of als lid van de Raad van Commissarissen van een provinciale deelneming;
3. Provinciale Staten stemmen in met de afwijkingen op de vastgestelde informatiebehoefte van een verbonden partij.
4. Provinciale Staten worden conform artikel 158, lid 2 van de provinciewet, door Gedeputeerde Staten in de gelegenheid gesteld wensen en bedenkingen met betrekking tot het ontwerpbesluit ter kennis van Gedeputeerde Staten te brengen.

5.2 Verantwoordelijkheden Gedeputeerde Staten

De primaire verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten voor de verbonden partijen is ontstaan doordat Gedeputeerde Staten op grond van de Provinciewet bevoegd zijn te besluiten tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van de provincie en dus ook tot het beschikken over de aandelen, het uitoefenen van aandeelhoudersrechten, en het eventueel innemen van bestuursfuncties. Binnen de provincie Noord-Holland wordt ervoor gekozen om

gedeputeerden bij deelnemingen niet als bestuurder te laten optreden. In beginsel geldt dit ook voor provincied medewerkers.

Het optreden als bestuurder kan eventueel wel bij andere verbonden partijen, zoals de recreatieschappen.

Een gemeenschappelijke regeling valt onder de WGR en is een publiekrechtelijk lichaam. Het is niet mogelijk om een externe kandidaat te plaatsen in het bestuur van een gemeenschappelijke regeling.

In de onderstaande opsomming worden de verantwoordelijkheden van Gedeputeerde Staten vermeld:

1. Verbonden partijen zijn primair de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten. Gedeputeerde Staten bewaken de taakuitvoering door verbonden partijen en sturen waar nodig bij;
2. Gedeputeerde Staten nemen conform artikel 158, lid 2 van de Provinciewet geen besluit alvorens het ontwerpbesluit tot deelname aan Provinciale Staten is toegezonden en Provinciale Staten in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van Gedeputeerde Staten te brengen;
3. Uitsluitend leden van Gedeputeerde Staten, of een door Gedeputeerde Staten aangewezen derde, vertegenwoordigen de provincie Noord-Holland in het bestuur van een verbonden partij, niet zijnde een deelneming;
4. Leden van Gedeputeerde Staten nemen geen zitting in het bestuur van een deelneming;
5. Leden van Gedeputeerde Staten worden niet benoemd in Raden van Commissarissen van provinciale deelnemingen;
6. Gedeputeerde Staten besluiten over kandidaten die zij geschikt achten als lid van de Raad van Commissarissen van een provinciale deelneming op basis van een vooraf opgestelde profielschets en een transparante benoemingsprocedure;
7. De door Gedeputeerde Staten voorgedragen kandidaat voor de Raad van Commissarissen van een provinciale deelneming is een persoon zonder functie binnen het provinciale overheidsapparaat;
8. Indien de uitoefening van de aandeelhoudersrechten van de provincie belangrijke gevolgen met zich meebrengt voor de verbonden partij of de gemaakte afspraken tussen provincie en verbonden partij, dan dienen Provinciale Staten door Gedeputeerde Staten vooraf te worden geïnformeerd over deze uitoefening van aandeelhoudersrechten;
9. Leden van Gedeputeerde Staten vertegenwoordigen de provincie Noord-Holland in de algemene vergadering van aandeelhouders van een deelneming. De aandeelhoudersrol wordt geplaatst in de portefeuille van het Gedeputeerde Statenlid dat ook belast is met het beleidsveld;
10. Het stemrecht op grond van de aandeelhoudersrelatie wordt uitgeoefend door een Gedeputeerde Statenlid of een door hem gemachtigde op basis van een plenair collegebesluit;
11. Binnen de provincie worden bij een gemeenschappelijke regeling de rol van bestuurder/eigenaar en de rol van klant/opdrachtgever bij verschillende Gedeputeerde Statenleden belegd.

Toelichting:

Het kan voorkomen dat de provincie tegen bestuurlijk-organisatorische risico's aanloopt in haar relatie met een verbonden partij. De provincie kan namelijk ten opzichte van een verbonden partij meerdere rollen vervullen: bestuurder/eigenaar, klant/opdrachtgever, handhaver/vergunningverlener, samenwerkingspartner, etc.

5.3 Betrokken directies

Tot 2007 was de zorg voor verbonden partijen en in het bijzonder de advisering m.b.t. deelnemingen een aangelegenheid van de sector administratieve en financiële dienstverlening (AFD) binnen de directie Middelen. In 2007 is de keuze gemaakt om de directie Beleid meer te betrekken bij de vraagstukken betreffende deelnemingen en verbonden partijen. Hiermee wordt beoogd om de beleidsinhoudelijke toetsing en de kaderstelling rondom verbonden partijen nadrukkelijker een rol te laten spelen. Voordat gekozen wordt voor het instrument van een verbonden partij vindt vooraf gezamenlijke toetsing plaats door AFD en de directie Beleid ten aanzien van de vraag of er sprake is van een publiek provinciaal belang en de vraag of een verbonden partij het juiste instrument is (bijvoorbeeld t.o.v. een subsidie, opdrachtverlening, lening, garantie etc.). Door deze vergrote ambtelijke inzet kan in de toekomst op een kwalitatief hoger niveau over de verbonden partijen worden geoordeeld, zowel beleidsinhoudelijk als financieel.

Het beleid rondom verbonden partijen wordt zodanig ingebed in de planning & control cyclus, dat adequaat gerapporteerd wordt conform de door Provinciale Staten vastgestelde rapportagebehoefte.

5.4 Dividendopbrengsten en kosten

De dividendopbrengsten vanuit de deelnemingen komen ten goede aan de algemene middelen van de Provincie Noord-Holland, en worden ingezet ter dekking van de jaarlijkse begroting. Omdat dividendopbrengsten vanuit hun aard een onzeker karakter hebben, wordt voorafgaand aan elk jaar een zeer voorzichtige inschatting van de hoogte van de opbrengsten gedaan, die bij de voorjaars- en najaarsnota eventueel kan worden bijgesteld. Er wordt een vast deel van de dividendopbrengsten als dekking ter beschikking gesteld voor de kosten van deelnemingenbeleid, zoals inhuur van externe adviseurs, specifieke onderzoeken, etc. Hiermee wordt gegarandeerd dat adequaat kan worden gereageerd op actuele ontwikkelingen bij de deelnemingen.

6 Begrippen

bestuurlijk belang

Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

deelneming

Participaties van de provincie Noord-Holland in kapitaalvennootschappen (BV en NV). (een deelneming is een van de vormen van “verbonden partijen”.)

financieel belang

Een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat, dan wel het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

GEM

Een GEM is een gemeenschappelijke exploitatiemaatschappij (BV/CV) waarbij meerdere partijen samenwerken en risico's delen.

maatschappelijk belang

Een maatschappelijk belang is een belang dat waardevol wordt geacht voor het welzijn van de samenleving als geheel. Deze belangen kunnen soms goed door de markt of door non-profit organisaties worden behartigd; overheidsbemoeienis is niet altijd een vereiste.

publiek belang

Een publiek belang is een maatschappelijk belang waarvoor de provincie de verantwoordelijkheid op zich neemt, omdat zij meent dat die zonder specifieke overheidsmaatregelen niet of niet voldoende wordt behartigd. Het zich aantrekken van maatschappelijke belangen als publiek belang betekent derhalve dat de provincie het tot doelstelling van haar beleid maakt om dit belang te behartigen.

PPS

Een PPS is een verzamelnaam voor publiek private samenwerking. Een PPS kan gestalte krijgen in privaatrechtelijke overeenkomsten maar ook in onderneming waarin partijen samenwerken, zoals in een BV/CV constructie of een BV of NV (voorbeeld SADC).

verbonden partij

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

De Provincie Noord-Holland kent momenteel ruim 30 verbonden partijen, zie bijlage 5.

BIJLAGEN

Bijlage 1

Diverse teksten m.b.t. het wettelijk kader rondom Verbonden Partijen

---

Provinciewet

Artikel 81

1. Provinciale Staten, onderscheidenlijk Gedeputeerde Staten, kunnen bestuurscommissies instellen die bevoegdheden uitoefenen die hun door Provinciale Staten, onderscheidenlijk Gedeputeerde Staten, zijn overgedragen. Zij regelen daarbij de taken, de bevoegdheden, de samenstelling en de werkwijze, daaronder begrepen de wijze waarop zij inzage hebben in de stukken waaromtrent door een bestuurscommissie geheimhouding is opgelegd. Deze inzage kan slechts worden geweigerd voor zover zij in strijd is met het openbaar belang.
2. De commissaris en de gedeputeerden zijn geen lid van een door Provinciale Staten ingestelde bestuurscommissie. Leden van Provinciale Staten zijn geen lid van een door Gedeputeerde Staten ingestelde bestuurscommissie.
3. De artikelen 136, tweede lid, 137 en 138 zijn van overeenkomstige toepassing op een besluit tot instelling van een bestuurscommissie.
4. De artikelen 19, tweede lid, 22 en 23, eerste tot en met vierde lid, zijn van overeenkomstige toepassing ten aanzien van de vergadering van een door Provinciale Staten ingestelde bestuurscommissie, met dien verstande dat in artikel 19, tweede lid, voor «de commissaris» wordt gelezen: de voorzitter van een bestuurscommissie.
5. Voor zover zulks in verband met de aard en omvang van de overgedragen bevoegdheden nodig is, regelen Gedeputeerde Staten de openbaarheid van vergaderingen van een door hen ingestelde bestuurscommissie.

Artikel 158

Lid 2: Gedeputeerde Staten besluiten slechts tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Het besluit wordt niet genomen dan nadat Provinciale Staten een ontwerpbesluit is toegezonden en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van Gedeputeerde Staten te brengen.

Lid 3: Een besluit als bedoeld in het tweede lid behoeft de goedkeuring van Onze Minister. De goedkeuring kan slechts worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.

Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten 2004 (BBV)

Het BBV definieert wat een verbonden partij is, en bevat voorschriften voor de inrichting van de begrotings- en verantwoordingsdocumenten. Onder titel 2.3 worden zeven verplichte paragrafen opgesomd. Over de paragraaf verbonden partijen zegt het BBV het volgende:

Artikel 5

Verbonden partijen worden niet geconsolideerd in de begroting en jaarstukken.

Artikel 15

De paragraaf betreffende de verbonden partijen bevat tenminste:

- a. De visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;
- b. De beleidsvoornemens omtrent de verbonden partijen.

Artikel 36

In de balans worden onder de financiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- a. Kapitaalverstrekkingen aan:
  1. deelnemingen;
  2. gemeenschappelijke regelingen;
  3. overige verbonden partijen;
- b. Leningen aan:
  1. woningcorporaties;
  2. deelnemingen;
  3. overige verbonden partijen.
- c. (..)
- d. (..)
- e. Bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Artikel 69

In de lijst van verbonden partijen wordt ten minste de volgende informatie verstrekt over verbonden partijen:

- a. De naam en vestigingsplaats;
- b. Het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt;
- c. De veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de provincie in de verbonden partij heeft;
- d. Het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- e. Het resultaat van de verbonden partij.

De Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR)

De wet gemeenschappelijke regelingen biedt kaders voor de samenwerking tussen diverse publieke organen teneinde gemeenschappelijke doelstellingen te realiseren.

Binnen de wet behandelen de volgende hoofdstukken deze diverse samenwerkingsverbanden:

Hoofdstuk II:	Regelingen tussen provincies;
Hoofdstuk IV:	Regelingen tussen gemeenten en provincies;
Hoofdstuk VI:	Regelingen tussen gemeenten, provincies en waterschappen;
Hoofdstuk VII:	Regelingen tussen provincies en waterschappen.

Wet Financiering decentrale overheden (Fido)

De wet Fido biedt kaders voor het financieringsbeleid van de provincie. Er worden ten aanzien van de financiële verhoudingen met verbonden partijen geen specifieke regels gegeven. Het uitzetten van middelen bij een verbonden partij dient dus in principe aan dezelfde vereisten te voldoen als bij andere externe partijen.

Aandelenverwerving is in principe niet toegestaan, tenzij dat in het kader van een deelneming, getoetst volgens het GMBT (zie hieronder), gebeurt.

Gemeenschappelijk Minimum Beleidskader Toezicht (GMBT)

Het GMBT beschrijft het toezicht op de provinciale financiën door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Hoofdstuk 5 gaat in op de toetsing van besluiten tot oprichting van of deelname aan privaatrechtelijke rechtspersonen (zie ook bijlage 4 Toetsingskaders).

Burgerlijk Wetboek

In Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek worden de verschillende private rechtspersonen uitgewerkt.

Op diverse provinciale deelnemingen is het structuurregime van het Burgerlijk Wetboek van toepassing. In de nieuwe structuurregeling is de direct door de overheid benoemde commissaris verdwenen. De wijziging betekent een wijziging van de aandeelhoudersbevoegdheden. Zo kan de algemene vergadering van aandeelhouders de Raad van Commissarissen in zijn geheel ontslaan, de jaarrekening vaststellen en hebben aandeelhouders een agenderingsrecht voor de algemene vergadering van aandeelhouders. Bij een structuurvennootschap is een Raad van Commissarissen verplicht gesteld.

Financiële verordening Noord-Holland 2011

In de Financiële verordening Noord-Holland 2011 zijn opgenomen de uitgangspunten voor het financiële beleid, de regels voor het financiële beheer, de inrichting van de financiële organisatie alsmede de regels over het door gedeputeerde staten te verrichten periodieke onderzoek naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur. Specifiek vermeldt artikel 3.3 het volgende over verbonden partijen: *“Gedeputeerde Staten zenden tenminste eenmaal in de vier jaar een nota ter vaststelling aan provinciale staten waarin het voorgestelde beleid met betrekking tot deelnemingen en verbonden partijen wordt behandeld”*.

Bijlage 2

Ontwikkelingen m.b.t. de keuze voor een verbonden partij

De overheid is als publiekrechtelijk rechtspersoon van oudsher verantwoordelijk voor het uitvoeren van een grote hoeveelheid aan taken. Voorheen gold altijd het principe: *“Laten uitvoeren van overheidstaken door derden? Nee, tenzij...”*

Steeds meer worden taken, zoals bijvoorbeeld economische ontwikkeling en stimulering, energie, drinkwatervoorziening, milieu (voornamelijk afvalverwerking) en gebiedsontwikkeling, afgestoten of uitgevoerd door andere partijen, met daarbij een belangrijke toezichthoudende rol voor de provincie.

Twee belangrijke oorzaken van de veranderde houding ten aanzien van privaatrechtelijke samenwerking worden hieronder genoemd.

- Op de eerste plaats is de overheid intensief bezig met de vraag op welke wijze zij haar taken en de uitvoering daarvan het best kan organiseren. Er is daarbij in de praktijk, vooral bij de lagere overheden, een breed scala aan (deels overlappende) varianten te zien: gemeenschappelijke regelingen, uitbesteden, samenwerking tussen gemeenten op basis van overeenkomsten, het zelf oprichten van een private rechtsvorm, het privatiseren van onderdelen, samenvoegen, fuseren, samenwerken, shared services, PPS constructies. De organisatorische mogelijkheden zijn talrijk en in de praktijk is te zien dat de wijze waarop overheden hun taken en interne organisatie vormgeven divers is.
- Een tweede oorzaak is gelegen in het feit dat het Europese en Nederlandse economische beleid tot liberaliseren van de markt leidt, als gevolg waarvan lagere overheden hun taken op onderdelen (her)organiseren. Op de terreinen energie, water en openbaar vervoer is te zien dat overheden private rechtsvormen oprichten, en bestaande verder privatiseren om te voldoen aan de noodzakelijke randvoorwaarden voor een geliberaliseerde economie. Principiële discussies over het al dan niet verkiezen van de publiekrechtelijke of de privaatrechtelijke weg hebben in deze sectoren niet altijd relevantie. Regelmatig is al in formele wetgeving aangegeven of voorgeschreven dat de betreffende taak privaatrechtelijk georganiseerd dient te worden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Waterleidingwet, waarin de openbare drinkwatervoorziening is geregeld en waarin is vastgelegd dat bij een privaatrechtelijke organisatievorm - ‘gekwalificeerde rechtspersonen’ - de aandelen alleen in handen kunnen zijn van publiekrechtelijke rechtspersonen.

Als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen en specifiek het dynamisch karakter van technologische en organisatorische ontwikkelingen, is er geen blauwdruk te maken van wat nu wel en niet mag of mogelijk is. Er kan hooguit politiek sturing met betrekking tot de gewenste richting plaatsvinden. Een en ander betekent, dat er nagedacht dient te worden over de kerntaken van de provincie en de waarborgen die nodig zijn in het geval de private weg wordt gekozen.

In zijn advies aan de regering uit 2001 heeft de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid het volgende gesteld over privaatrechtelijke behartiging van overheidstaken:

“De argumenten voor privatisering van een publiek belang zijn sterker naarmate er minder complexe publieke belangen in het geding zijn, er binnen de overheid consensus bestaat over de publieke belangen die

in het geding zijn, de publieke belangen makkelijker zijn te operationaliseren in wettelijke regels of in contracten en naarmate (mede daardoor) de prestaties van private partijen beter verifieerbaar zijn, er beter een eenduidige norm voor de uitvoering kan worden gegeven, de borging van de in het geding zijnde belangen het mechanisme van vraag en aanbod niet te zeer verstoord, de risico's minder substantieel zijn en de risicoaversie bij private ondernemers geringer is en het effectief toezicht beter kan worden georganiseerd"

De minister van Financiën heeft in 2007 het nieuwe Rijksbeleid vastgelegd in een Nota Deelnemingbeleid Rijksoverheid ('Naar een actief publiek aandeelhouderschap'). De privatiseringslijn wordt hierin als algemene lijn los gelaten; in plaats daarvan wordt gekozen voor een actief aandeelhouderschap. Publieke belangen worden niet alleen meer geborgd door verankering in wetten, concessies en overeenkomsten, maar ook door een actieve invulling van de aandeelhoudersrol. Daarbij wordt voor een viertal terreinen een specifieke rol gezien voor de Staat als aandeelhouder:

- de strategische koers van de onderneming;
- het toetsen van belangrijke investeringsvoorstellen;
- vaststellen van het beloningsbeleid;
- beoordeling van de vermogensstructuur.

Bijlage 3

Soorten verbonden partijen

Publiekrechtelijke verbonden partijen

Bestuurscommissie

Een bestuurscommissie kan ex artikel 81, Provinciewet door Provinciale Staten of door Gedeputeerde Staten worden ingesteld. Provinciale Staten, c.q. Gedeputeerde Staten, regelen de taken, de bevoegdheden, de samenstelling en de werkwijze, daaronder begrepen de wijze waarop de leden van Provinciale Staten inzage hebben in stukken waaromtrent door de bestuurscommissie geheimhouding is opgelegd. Deze inzage kan slechts geweigerd worden voor zover zij in strijd is met het openbaar belang.

Gemeenschappelijke Regeling

Tot een gemeenschappelijke regeling wordt door Provinciale Staten besloten daar waar het voor het afstemmen van belangen tussen de diverse overheden in de regio beter is. Bij het aangaan van gemeenschappelijke regelingen is het vereist dat de gemeenschappelijke regeling zelf voldoet aan het BBV.

De wet, houdende nieuwe bepalingen met betrekking tot gemeenschappelijke regelingen, is een wet die de voorwaarden regelt waaronder gemeenten afzonderlijk of samen gemeenschappelijke regelingen kunnen treffen. De WGR kent een aantal varianten daarin, oplopend van zwaar naar lichte regelingen:

- Het instellen van een openbaar lichaam dat rechtspersoonlijkheid heeft. In deze variant worden bevoegdheden van gemeentebesturen overgedragen. Een zware variant op het openbaar lichaam is de zogeheten plusregio, waar ook de provincie bevoegdheden aan kan delegeren.
- Het gemeenschappelijk orgaan zonder rechtspersoonlijkheid. Er is een beperkte bevoegdheidsoverdracht mogelijk.
- Een centrumgemeente. In deze variant treden bestuursorganen of ambtenaren van een van de deelnemende gemeenten op namens de andere deelnemende gemeenten. Deze samenwerking berust op mandaat.
- De lichte regeling betreft een soort publiekrechtelijk convenant waarbij afspraken tussen gemeenten worden gemaakt.

Bij de herziening van de WGR in 2001 is het goedkeuringsvereiste door de provincie van gemeenschappelijke regelingen waar gemeenten aan deelnemen geschrapt. Daarmee diende een bijdrage te worden geleverd aan een heldere verdeling van bestuursverantwoordelijkheden en aan het terugdringen van toezichtrelaties.

De WGR is als publiekrechtelijk alternatief voor private taakbehartiging niet populair. Het heeft de naam stroperig en te bureaucratisch te zijn. Vaak zijn lagere overheden ook niet bekend met het feit dat ook private partijen, bij Koninklijk Besluit, kunnen deelnemen aan een gemeenschappelijke regeling.

In haar advies van december 2006 aan het Ministerie van Justitie heeft de werkgroep 'Privaatrechtelijke taakbehartiging door decentrale overheden' in het kader van onderzoek naar de bruikbare rechtsorde aanbevolen om de WGR door te lichten. Dit om te bezien op welke wijze de regeling beter kan aansluiten op de behoeften van provincie en gemeenten.

Privaatrechtelijke verbonden partijen

Naamloze Vennootschap (NV)

Algemeen

De NV is een open samenwerkingsverband met een in overdraagbare aandelen verdeeld maatschappelijk kapitaal. Statutair kunnen beperkingen aan de overdraagbaarheid van de aandelen worden gesteld. De oprichting van een NV geschiedt bij notariële akte. De NV kent een bestuur en een algemene vergadering van aandeelhouders. Bij de statuten kan worden bepaald dat er een raad van commissarissen zal zijn.

Aansprakelijkheid

Aandeelhouders en bestuurders zijn niet aansprakelijk met hun privévermogen voor schulden van de rechtspersoon. De bestuurders zijn verplicht de NV in te schrijven in het handelsregister, gehouden door de Kamer van Koophandel. Bestuurders zijn in de volgende gevallen naast de vennootschap hoofdelijk aansprakelijk voor elke tijdens hun bestuur verrichtte rechtshandeling waardoor de vennootschap wordt gebonden in het tijdvak voordat:

- de opgave ter eerste inschrijving in het handelsregister nog niet is geschied;
- het gestorte deel van het kapitaal tenminste het bij de oprichting voorgeschreven minimumkapitaal bedraagt; en
- op het bij de oprichting geplaatste kapitaal tenminste $\frac{1}{4}$ deel van het nominale bedrag is gestort.

Bijzonderheden

De NV is een rechtspersoon, zelfstandig drager van rechten en plichten, die onder eigen naam deelneemt aan het rechtsverkeer. De aandelen worden uitgegeven aan toonder of op naam en zijn vrij verhandelbaar, tenzij in de statuten is geregeld dat de overdraagbaarheid van aandelen op naam is beperkt. De NV is uitvoerig in de wet geregeld.

Besloten Vennootschap (BV)

Algemeen

De BV is een besloten samenwerkingsverband aangegaan met het oog op de persoonlijke eigenschappen en kwaliteiten van aandeelhouders. De oprichting van een BV geschiedt bij notariële akte. De BV kent een bestuur en een algemene vergadering van aandeelhouders. Bij de statuten kan worden bepaald dat er een raad van commissarissen zal zijn.

Als argumenten om te kiezen voor de BV zijn door provincies genoemd: snelheid en efficiëntie, beperkte risico's en goede samenwerkingsmogelijkheden tussen overheid en bedrijfsleven.

Aansprakelijkheid

Aandeelhouders en bestuurders zijn niet aansprakelijk met hun privévermogen voor schulden van de rechtspersoon. De bestuurders zijn verplicht de BV in te schrijven in het handelsregister, gehouden door de Kamer van Koophandel. Bestuurders zijn in de volgende gevallen naast de

vennootschap hoofdelijk aansprakelijk voor elke tijdens hun bestuur verrichtte rechtshandeling waardoor de vennootschap wordt gebonden in het tijdvak voordat:

- de opgave ter eerste inschrijving in het handelsregister nog niet is geschied;
- het gestorte deel van het kapitaal tenminste het bij de oprichting voorgeschreven minimumkapitaal bedraagt; en
- op het bij de oprichting geplaatste kapitaal ten minste $\frac{1}{4}$ deel van het nominale bedrag is gestort.

Bijzonderheden

De BV is een rechtspersoon, zelfstandig drager van rechten en plichten, die onder eigen naam deelneemt aan het rechtsverkeer. De aandelen worden uitgegeven op naam en zijn niet vrij verhandelbaar. De BV is uitvoerig in het Burgerlijk Wetboek geregeld.

Structuurvennootschap

Indien een NV of BV onder het volledige structuurregime valt, dan zijn de bevoegdheden van de organen van de vennootschap anders verdeeld. Een aantal bevoegdheden dat door de wet wordt toegekend aan de algemene vergadering van aandeelhouders, wordt bij een structuurvennootschap gelegd bij de raad van commissarissen (dit is anders bij een vennootschap die valt onder het verzwakte structuurregime. De bepalingen van het verzwakte structuurregime zien op vennootschappen die in internationale context opereren). Dit betekent dat de invloed van de aandeelhouders op het bestuur van structuurvennootschappen beperkt wordt. De bevoegdheden die in een structuurvennootschap bij de RvC liggen:

- De raad van commissarissen benoemt, schorst en ontslaat bestuurders;
- De raad van commissarissen stelt de jaarrekening vast;
- De raad van commissarissen keurt bepaalde bestuursbesluiten goed.

NV's en BV's worden structuurvennootschappen als gedurende drie jaar aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- Het geplaatste kapitaal samen met de reserves volgens de balans met toelichting bedraagt minimaal € 16 miljoen;
- Er is een ondernemingsraad ingesteld;
- Er zijn minimaal 100 werknemers in dienst bij de vennootschap en haar afhankelijke maatschappijen.

Algemeen NV's en BV's

Beïnvloedingsmogelijkheden van de aandeelhouder (Bron: Verbonden partijen verkend, rapport Randstedelijke rekenkamer december 2007)

Om de beïnvloedingsmogelijkheden van de aandeelhouder op het publieke belang nader te bepalen, zijn bij vennootschappen de volgende instrumenten van belang:

- Stemrecht in de AvA

De provincie mag zich, in haar hoedanigheid van aandeelhouder, bij het uitbrengen van haar stem binnen de AvA richten op het publiek belang, voor zover zij daarbij rekening houdt met het vennootschappelijk belang.

Voor de mate van invloed via stemrecht in de AvA telt de omvang van het aandelenbelang in de vennootschap. GS vertegenwoordigen de provincie doorgaans in de AvA.

In de tabel hieronder staan de bevoegdheden van de aandeelhouder bij verschillende belangen vermeld.

- Statuten
Het doel in de statuten dient het beoogde terrein van de vennootschap weer te geven. Het opnemen van het publieke belang in het statutaire doel van de vennootschap kan spanning opleveren met de aard van de vennootschap, die gericht is op het behalen van rendement.
Naar hun aard lenen statuten zich niet voor een gedetailleerde taakomschrijving. De AvA kan via de statuten wel de bestuursbevoegdheid van het bestuur beperken, bijvoorbeeld door besluiten te laten onderwerpen aan goedkeuring door de AvA.
- Aandeelhoudersovereenkomsten
Als het belang van de provincie kleiner is dan 100%, kan zij met medeaandeelhouders Aandeelhoudersovereenkomsten sluiten om bepaalde overheidsbelangen te borgen.

Tabel Bevoegdheden via stemrecht in AvA bij verschillende belangen (Bron: Kenniscentrum voor Orderingsvraagstukken, *Publieke belangen en aandeelhouderschap*, pag. 60-61; Ru, H.J. de, G. van Solinge en J.J.N. Bleeker, 2006, pag. 34-37)

100%:	Direct benoemen en ontslaan van de bestuurders van de vennootschap (tenzij het een structuurvennootschap betreft dan ligt deze bevoegdheid bij de RvC).
95%:	Volledige controle in AvA. Uitkopen van de minderheidsaandeelhouders
90%	Besluiten tot omzetting in een andere rechtsvorm, ook als de overige aandeelhouders tegen stemmen (art.2:18 BW).
66%	Bij een belang onder de 66% bestaat de mogelijkheid dat de overheid geconfronteerd wordt met een uitstotingsprocedure in het kader van de geschillenregeling (zie 33%).
50+%	Met een meerderheidsbelang bestaat de mogelijkheid tot het forceren van een besluit. Bij een structuurvennootschap de bindende voordracht van RvC voor benoeming van commissarissen afwijzen, totdat de RvC een kandidaat voordraagt waarin de overheid zich kan vinden. Volledige RvC naar huis sturen wegens vertrouwensbreuk (art 2:161a BW). Bij een gewone vennootschap via stemrecht behoud van controle over samenstelling bestuur en, indien aanwezig, RvC.
50%	Alleen bij een sterk gespreid aandelenbezit van de medeaandeelhouders is het mogelijk om met 50% aandelenbezit de AvA te controleren, maar het is riskant daarop te vertrouwen.
33%	Mogelijkheid in BV en NV met een besloten karakter een uitstotingsprocedure te starten (art. 2:336 BW). Met tenminste eenderde van het geplaatste kapitaal, bij een structuurvennootschap, via AvA de bindende voordracht van RvC voor benoeming van commissarissen afwijzen en het vertrouwen in de RvC opzeggen. Voor het andere criterium, het behalen van de volstreekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen, is de overheid wel afhankelijk van het stemgedrag van de overige aandeelhouders.

- 10% Zelfstandig een enquêteverzoek indienen bij Ondernemingskamer.
Na verzoek bij de voorzieningenrechter gemachtigd om een AvA bijeen te roepen en daarvoor de agenda te bepalen.
Blokkeren van een omzettingsbesluit in een andere rechtsvorm.
- 1% Onderwerpen op de agenda van de AvA plaatsen (art. 2:114a BW en 2:224a BW).

Uit de tabel blijkt dat de provincie via aandelenbezit bepaalde besluiten kan forceren. Deze besluiten leiden echter niet tot directe invloed op het beleid en de dagelijkse gang van zaken binnen de onderneming.

Commanditaire Vennootschap (CV)

Algemeen

Een CV is een samenwerkingsverband waarop de regels van het Burgerlijk Wetboek en van het Wetboek van Koophandel van toepassing zijn. De CV bestaat uit twee soorten vennoten: commanditaire vennoten (ook wel 'stille' vennoten) en beherende vennoten. Beherende vennoten vertegenwoordigen de CV en zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden van de CV.

Flexibiliteit is de voornaamste reden die provincies opgeven bij het aangaan van een samenwerkingsverband met een CV. Een CV geeft veel organisatievrijheid. Er is sprake van fiscale transparantie: de CV is geen vennootschapsbelasting verschuldigd, het resultaat van de CV wordt meegenomen in het resultaat van de achterliggende participanten.

Bijzonderheden

Kenmerkend voor de CV vorm is dat iedere vennoot iets inbrengt in het bedrijf: geld, goederen, arbeidskracht en/of goodwill. Een CV bezit geen rechtspersoonlijkheid en kan daarom niet zelfstandig rechten en plichten dragen.

De CV is beperkt geregeld in de wet, waardoor veel aandacht besteed moet worden aan het CV contract. Vanwege het karakter van de CV zal deze rechtsvorm vooral in combinatie met een BV of NV gebruikt worden.

Vereniging

Algemeen

Een vereniging is een rechtspersoon met ten minste twee leden die is opgericht op een bepaald doel. Een vereniging wordt bij meezijdige rechtshandeling opgericht en wordt per notariële akte opgericht. Informele verenigingen (een vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid) kunnen zonder notariële akte tot stand worden gebracht.

Aansprakelijkheid

De bestuurders van een vereniging waarvan de statuten zijn opgenomen in een notariële akte zijn verplicht de vereniging te doen inschrijven in een openbaar register, gehouden door de Kamer van Koophandel binnen het gebied dat de vereniging als vestigingsplaats heeft.

Wanneer dit niet heeft plaatsgevonden, is iedere bestuurder voor een rechtshandeling, waardoor hij de vereniging bindt, naast de vereniging hoofdelijk aansprakelijk.

Bestuurders van een vereniging waarvan de statuten niet zijn opgenomen in een notariële akte zijn hoofdelijk aansprakelijk naast de vereniging voor schulden uit een rechtshandeling die tijdens hun bestuur opeisbaar worden. Na hun aftreden zijn bestuurders alleen nog hoofdelijk aansprakelijk naast de vereniging als zittende bestuurders aangesproken kunnen worden voor

schulden ontstaan gedurende hun bestuur. Dit is anders als een bestuurder van tevoren heeft aangegeven geen verantwoordelijkheid te willen nemen voor de handeling waardoor de schuld is ontstaan.

Bijzonderheden

De vereniging is een duale rechtspersoon met een bestuur en een algemene ledenvergadering.

Stichting

Algemeen

Een stichting is een door een rechtshandeling in het leven geroepen rechtspersoon welke geen leden kent en beoogt met behulp van een daartoe bestemd vermogen een in de statuten vermeld doel te verwezenlijken. Een stichting heeft geen winstoogmerk en wordt opgericht bij notariële akte.

Voornaamste redenen voor provincies om een stichting in te schakelen bij het verzorgen van een publiek belang zijn: de slagkracht, de onafhankelijkheid, gelijkwaardige inbreng betrokkenen, relatief lagere kosten en de mogelijkheden van een stichting om subsidie te ontvangen.

Aansprakelijkheid

De bestuurders zijn verplicht de stichting te doen inschrijven in een openbaar register, gehouden door de Kamer van Koophandel binnen het gebied dat de stichting als vestigingsplaats heeft. Wanneer dit niet heeft plaatsgevonden, is iedere bestuurder voor een rechtshandeling, waardoor hij de stichting verbindt, naast de stichting hoofdelijk aansprakelijk. Maakt een bestuurder misbruik van zijn bevoegdheid of gaat hij zijn bevoegdheid te buiten, dan kan de bestuurder onder omstandigheden ook persoonlijk aansprakelijk zijn.

Bijlage 4

Toetsingskaders

Criteria voor initiële toetsing van verbonden partijen door de toezichthouder

Bij het aangaan van een samenwerkingsverband met een verbonden partij dient de provincie rekening te houden met een toetsingskader, zoals weergegeven in hoofdstuk 5 van het GMBT. Elk besluit dient ter goedkeuring aan de toezichthouder (het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) te worden aangeboden.

Goedkeuring is vereist ter uitsluiting van het volgende:

1. De rechtsvorm wordt niet bijzonder aangewezen geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen publiek belang;
2. Er is sprake van strijd met het recht of regelgeving;
3. Er zijn andere dringende redenen die zich tegen het besluit (of de goedkeuring) verzetten.

De uitgangspunten worden verder uitgewerkt in de volgende toetspunten:

- de mogelijkheid van democratische controle en beïnvloeding;
- de openbaarheid van besluitvorming, controle en verantwoording;
- de controle bij de toekenning van rechten en verplichtingen;
- het verdelen van taken en verantwoordelijkheden tussen overheid en de privaatrechtelijke rechtspersoon;
- een mogelijkheid om te verregaande versnippering van de overheidstaak over verschillende privaatrechtelijke rechtspersonen te voorkomen;
- financiële risico's;
- de juridische houdbaarheid.

De wettelijke uitgangspunten worden hieronder verder uitgewerkt aan de hand van de toetspunten:

Bijzonder aangewezen (wettelijk uitgangspunt 1)

Wat precies onder 'bijzonder aangewezen' moet worden begrepen, is niet eenduidig te omschrijven. Elk geval wordt aan de hand van de overgelegde stukken apart beoordeeld. Met de aanduiding 'bijzonder aangewezen' stelt de Provinciewet dat voor het uitoefenen van een publieke taak in beginsel een publiekrechtelijke vorm de voorkeur heeft boven een privaatrechtelijke vorm. In het eerste geval zijn er waarborgen van democratische verantwoording en controle van openbaarheid van besluitvorming. Deze zijn bij privaatrechtelijke rechtspersonen minder vanzelfsprekend.

De Provinciewet en de Wet gemeenschappelijke regelingen bevatten voldoende waarborgen betreffende het gebruik van bevoegdheden, besluitvormingsstructuren, beïnvloedingsmogelijkheden, bepalingen met betrekking tot de jaarbegrotingen en de jaarrekeningen, preventief/repressief toezicht, democratische controle en openbaarheid. Deze waarborgen zijn in beginsel niet altijd geregeld in de privaatrechtelijke samenwerkingsvormen. De weging vindt in belangrijke mate plaats op basis van de door de provincie aangedragen argumenten over verantwoordelijkheid. Van belang is, dat als de taak tenminste op dezelfde

wijze kan worden uitgevoerd door een publiekrechtelijk alternatief, deze laatste mogelijkheid prevaleert en dat deelneming of de oprichting van een privaatrechtelijke rechtsvorm niet aan de orde is. Indien wordt besloten tot een deelneming, dan is het van belang dat er voldoende waarborgen worden gecreëerd voor democratische controle en beïnvloeding door Provinciale Staten.

De provincie besluit veelal tot het oprichten van of deelnemen in een privaatrechtelijke rechtspersoon, omdat het belangrijk is een entiteit te hebben, die rechtspersoonlijkheid bezit. Een privaatrechtelijk orgaan kan zelfstandig rechtshandelingen verrichten, bezittingen op naam hebben en zelfstandig aan fondsenwerving doen.

Enkele voorbeelden tonen de diversiteit aan van beweegredenen om te kiezen voor een deelneming:

- Soms wordt op initiatief van enkele particuliere instellingen een private rechtsvorm opgericht, waarvan de doelstelling raakvlakken heeft met werkzaamheden op het provinciale vlak. De provincie wordt dan verzocht deel te nemen in deze rechtsvorm.
- De Rijksoverheid heeft ook invloed op het bepalen van de rechtsvorm bij de overdracht van gelden in de vorm van bijvoorbeeld subsidies en schrijft bepaalde rechtsvormen voor (stichting of NV) aan wie de overdracht gaat plaatsvinden. Vaak is dit een stichting omdat deze een in haar statuten vermeld doel beoogt te verwezenlijken met behulp van een daartoe bestemd vermogen.
- In sommige gevallen is de doelstelling van de private rechtsvorm van dien aard, dat voor het verwezenlijken daarvan fondsen moeten worden aangetrokken. De praktijk leert dat het genereren van gelden beter door particuliere instellingen kan geschieden dan door een provinciale instelling zoals een bestuurscommissie.

Strijd met het recht (wettelijk uitgangspunt 2)

Een besluit kan om diverse redenen strijdig zijn met het recht in formele of in materiële zin. Welke redenen dit zijn, hangt af van de doelstelling van de rechtspersoon en de wijze van totstandkoming, hetgeen door de toezichthouder wordt getoetst. Het accent van de toetsing ligt daarnaast vooral op het gebied van de juridische houdbaarheid.

Statuten worden opgesteld, op basis van de wensen van partijen. De statuten worden door een notaris getoetst aan de wettelijke bepalingen zoals gesteld in onder andere het Burgerlijk Wetboek. Voorts dient de notaris er op toe te zien dat aan de wettelijke eisen van te volgen procedures voldaan is.

Andere dringende redenen (wettelijk uitgangspunt 3)

Bij de derde en laatstgenoemde reden tot onthouding van goedkeuring kan worden gedacht aan het toetsen op onaanvaardbare financiële consequenties voor de provincie of aan ingrijpende personele consequenties (bijv. het ontbreken van een sociaal plan). De deelneming mag bijvoorbeeld geen zodanig financiële belasting voor de provincie vormen, waardoor risico's zouden kunnen ontstaan die de draagkracht van de provincie te boven gaan en de provincie in een financieel uitzichtloze positie zouden kunnen brengen.

Toetsingscriteria voor de uitvoering van het beleid

Algemene toetsingscriteria

1. Is er een paragraaf verbonden partijen opgenomen in de begroting en jaarverslag?
2. Wordt aangegeven wat onder het begrip 'verbonden partijen' wordt verstaan?

Visie/kader en samenhang

1. Wordt in de paragraaf verbonden partijen verwezen naar de voor verbonden partijen relevante beleidskaders?
  - Wordt verwezen naar een algemeen beleidskader met uitgangspunten over de wijze waarop de provincie omgaat met verbonden partijen?
  - Bevat de paragraaf verbonden partijen een korte inhoudelijke samenvatting van het algemene kader?
  - Wordt voor de belangrijkste verbonden partijen verwezen naar de besluiten tot deelname aan, of oprichting van de verbonden partij?
  - Worden voor de belangrijkste verbonden partijen de meerjarige kaders die Provinciale Staten bij deze besluiten heeft vastgesteld (in elk geval: doelen, prestaties, kosten en risico's voor de provincie) kort weergegeven (of heerst de afspraak 'geen bericht, goed bericht' tussen Provinciale en Gedeputeerde Staten)?
  - Wordt verwezen naar de lijst van verbonden partijen bij de productenrealisatie?
2. Wordt uit de paragraaf verbonden partijen voor de belangrijkste verbonden partijen duidelijk:
  - Aan welke programma zij een bijdrage leveren - m.a.w.: hoe het provinciale doel dat de verbonden partij nastreeft past in de programmadoelen van de provincie - , hoeveel geld dat de provincie kost en waar dat in de begrotingsprogramma's valt terug te vinden?
  - Welke gevolgen eventuele wijzigingen in de begrotingsprogramma's hebben voor de taakuitvoering door de verbonden partijen en de kosten daarvan voor de provincie?

Informatievoorziening

1. Voor jaarverslag én begroting:
  - Van welke verbonden partijen was over het afgelopen begrotingsjaar géén adequate (juiste, tijdige, volledige, betrouwbare en relevante) informatie beschikbaar voor Gedeputeerde Staten om de uitvoering van de provinciale taak door de verbonden partij te monitoren en, waar nodig, bij te sturen?
  - Welke acties willen Gedeputeerde Staten hieraan verbinden?

Taakuitvoering (conform de door Provinciale Staten vastgestelde kaders):

1. Voor jaarverslag en begroting:
  - Worden voor die verbonden partijen waarvoor Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten de afspraak 'expliciete verslaglegging' hebben gemaakt, de belangrijkste gegevens over de taakuitvoering kort samengevat (doelbereiking, prestaties, kosten, risicobeheersing)?
  - Bevat de paragraaf verbonden partijen een overzicht van de punten waarop verbonden partijen bij hun taakuitvoering (zullen) afwijken van de door Provinciale

- Staten vastgestelde meerjarige kaders? (Wijzigingen in het realiseren van de provinciale doelen, prestaties, kosten, risico's voor de provincie).
- Wordt, voor zover de afspraak is 'geen bericht, goed bericht' gemeld waar de taakuitvoering door de verbonden partij afwijkt van de door de Provinciale Staten gestelde kaders?
2. Oorzaken en gevolgen van afwijkingen
    - Wordt ingegaan op de oorzaken van de afwijkingen?
    - Wordt ingegaan op de (mogelijke) gevolgen van afwijkingen, zowel in termen van het realiseren van de programmadoelen als in termen van financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begroting?
  3. Wordt in de paragraaf verbonden partijen aandacht besteed aan andere punten die de aandacht van Provinciale Staten behoeven? Te denken valt aan nieuw rijksbeleid, nieuwe Europese regelgeving, ontwikkelingen die de mate waarin verbonden partijen de provinciale doelen realiseert negatief beïnvloeden, nieuwe risico's bij de verbonden partij, kostenoverschrijdingen, exploitatietekorten of substantiële wijzigingen van de financiële positie van de verbonden partij?

Vervolgacties en beslispunten

1. De informatievoorziening, de wijzigingen en afwijkingen en de overige aandachtspunten kunnen nopen tot vervolgacties. Wordt uit de paragraaf duidelijk welke vervolgactie het college voorstelt?
2. Bijstellen meerjarige kaders en gevolgen voor de provincie:
  - Wordt uit de paragraaf verbonden partijen in de begroting duidelijk op welke punten Gedeputeerde Staten Provinciale Staten vragen om met de voorliggende ontwerpbegroting bij te sturen op meerjarige kaders (doelen, prestaties, kosten, risico's) die eerder door Provinciale Staten voor verbonden partijen werden vastgesteld?
  - Worden de gevolgen van deze beslissingen voor de provincie duidelijk (bereiken programmadoelen van de provincie, kosten voor de provincie, risicobeheersing door de provincie).
3. Zijn de geconstateerde afwijkingen met de genoemde beslispunten voldoende afgedekt?

Bijlage 5
**Provinciale Deelnemingen/
Overige Verbonden Partijen**

Deelnemingen	Percentage (belang)	Publiek doel	Portefeuille
1 NV Nuon Energy	4,6	Energievoorziening	Energie
2 Alliander N.V.	9,16	Energievoorziening	Energie
3 NV Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland - PWN	100	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer	Water
4 NV Watertransportmaatschappij Rijn Kennemerland - WRK	50	Drinkwatervoorziening	Water
5 NV Afvalzorg Holding	90	Efficiënt gebruik stortplaatsen	Milieu
6 NV Schiphol Area Development Company - SADC	25	Ruimtelijke inrichting Schipholgebied	Schiphol
7 NV Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied - RON	13,3	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied	Economie
8 NV Recreatie Noord Holland - RNH	100	Beheer en onderhoud recreatiegebieden	Recreatie en toerisme
9 NV Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord - NHN	50	Ontwikkeling economie	Economie
10 NV Zeehaven IJmuiden	8,4	Visserijbelangen	Havens
11 Polanenpark B.V./C.V.	40	Ontwikkeling bedrijventerrein	Economie

Deelnemingen	Percentage (belang)	Publiek doel	Portefeuille
12 BV Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie Noord-Holland - ODENH	100	Stimulering duurzame energie en ontwikkeling economie	Energie
13 BV Zeestad	50	Stadsvernieuwing Den Helder	Stadsontwikkeling
14 CV Zeestad	49	Stadsvernieuwing Den Helder	Stadsontwikkeling
15 NV Ontwikkelingsmaatschappij Noord-Holland - NVO	100	Verbetering economie Noord-Holland	Deelnemingen
16 NV Bank Nederlandse gemeenten - BNG	1,1	Belegging	Deelnemingen
17 NV Nederlandse Waterschapsbank	0,2	Belegging	Deelnemingen
18 NV Oost-Indiëvaarder Amsterdam	-	Geen	Deelnemingen
19 Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	20,03	Ontwikkeling economie	Economie
20 B.V. Zeggenschap Wieringerrandmeer	50	Gebiedsontwikkeling	Wieringerrandmeer
21 B.V. Kapitaaldeelname Wieringerrandmeer	50	Gebiedsontwikkeling	Wieringerrandmeer

Overige verbonden partijen

	Gemeenschappelijke regelingen	Doel
22	Schadeschap Luchthaven Schiphol	Bevordering afwikkeling schadevergoedingen uitbreiding Schiphol
23	Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatieschap
24	Groengebied Amstelland	Beheer recreatieschap
25	Recreatieschap Het Twiske	Beheer recreatieschap
26	Recreatieschap Geestmerambacht	Beheer recreatieschap
27	Landschap Waterland	Beheer recreatieschap

28	Recreatiegebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Beheer recreatieschap
29	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatieschap
30	Beheersregeling Amstel	Beheer Amstel
31	Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
	Privaatrechtelijke rechtspersonen	Doel
32	Interprovinciaal overleg (Vereniging IPO)	Belangenbehartiging Provincies
	Publiekrechtelijke rechtspersonen	Doel
33	Fonds nazorg gesloten Stortplaatsen provincie Noord-Holland	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen